Komission tiedonanto 23.7.2019:

EU:n toimien tehostaminen maailman metsien suojelemiseksi ja ennallistamiseksi

3.10. 2019
Tatu Torniainen
maa- ja metsätalousministeriö

Tavoitteet ja soveltamisala

- Tavoite on suojella ja lisätä maailman metsäpinta-alaa sekä edistää metsien kestävää hoitoa ja käyttöä.
- Vastaa voimassa olevia EU:n kansainvälisiä sitoumuksia ja EU:n tavoitetta pysäyttää maailmanlaajuinen metsäkato vuoteen 2030 mennessä.
- Toimet ja tavoitteet perustuvat, mm. EU:n metsästrategiaan, luonnon monimuotoisuutta koskevaan EU:n strategiaan vuoteen 2020, ympäristöä koskevaan 7. toimintaohjelmaan sekä EU:n pitkän aikavälin visioon ilmastoneutraalista taloudesta vuoteen 2050 mennessä (”Puhdas maapallo kaikille”).
- Kumppanuuteen perustuvaa toimintamalli: yhteistyö tuottaja- ja kuluttajamaiden sekä yksityissektorin ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Tiedonanto: Maailman metsien tila

- Metsät peittävät 30 prosenttia maapallon maapinta-alasta. Metsissä elää 80 % maapallon lajeista. Metsät tarjoavat elinkeinon ja tuloja noin 25 % maailman väestöstä. Niihin liittyy kulttuurisia, sosiaalisia ja hengellisiä arvoja ja ne edustavat suurta osaa maasta, jossa alkuperäiskansat ovat perinteisesti eläneet.
- Metsien osuus maaperän biologisesta monimuotoisuudesta on 80 %, ja noin neljäsosa maailman väestöstä saa toimentulonsa niistä. Metsillä on myös tärkeä tehtävä ilmastonmuutoksen torjumisessa.
- Vuosina 1990–2016 hävitettiin 1,3 milj. neliökilometriä metsäpinta-alaa (= 800 jalkapallokentällistä metsää / tunti).
- Metsäkato on biologisen monimuotoisuuden vähenemisen pääasiallinen syy. Maankäytöstä ja maankäytön muuttumisesta (lähinnä metsäkato) aiheutuvat päästöt ovat 2. suurin ilmastonmuutoksen aiheuttaja fossiilisten polttoaineiden käytön jälkeen, 12 % kaikista khk-päästöistä.
- EU:ssa metsäpinta-ala on kasvanut viime vuosikymmenten aikana. Metsäkato jatkuu huolestuttavalla vauhdilla erityisesti trooppisilla alueilla.
- **Johtopäätös: metsien suojelua ja kestävää käyttöä ei voida varmistaa nykyisillä politiikoilla**.

Metsäkadon vaikutukset kestävän kehityksen tavoitteisiin

1 Lisääntynyt haavoittuvuus äärimmäisissä säätiloissa

2 Sademäärän ja viljelykasvien pölyttäjien väheneminen

3 Metsäpaloista johtuvat hengityselinsairaudet

6 Vesivarojen kestämätön hallinta

8 Kestämätön talouskasvu ja ihmisarvoisten työpaikkojen puute

10 Tuloerot

12 Kestämättömät kulutus- ja tuotantomallit

13 CO_2-päästöt

15 Luonnon monimuotoisuuden väheneminen

Metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen aiheuttajat (drivers)

- **Väestön kasvu** -> lisääntyvä ruoan, rehun, bioenergian, puun ja muiden hyödykkeiden kulutus sekä matala tuottavuus ja resurssitehokkuus aiheuttavat maankäyttöön liittyviä paineita ja vaarantavat metsien säilymisen.
- **Suorat aiheuttajat:** n. 80 % maapallon metsäkadosta johtuu **maatalouteen** käytettävien maa-alueiden laajenemisesta. Myös *kaupunkialueiden laajeneminen, infrastruktuurin kehittyminen ja kaivostoiminta* aiheuttavat metsäkatoa.
- **Epäsuorat tekijät:** Järkevien toimintalinjojen (esim. kokonaisvaltainen maankäytön suunnittelu, selkeät maanomistus- ja -käyttöoikeudet) puute, heikko hallinto ja lainsäädännön täytäntöönpanon puutteellisuus, laiton toiminta sekä kestävään metsänhoitoon kohdistuvien investointien puute.
- **Metsien tilan heikkenemistä** on vaikeampi mitata määrällisesti. Suoriin metsien tilan heikkenemisen aiheuttajiin kuuluvat kestämätön metsävarojen hyödyntäminen esimerkiksi kotitalouksien polttopuuna ja luonnonilmiöt (kuivuus, palot, tuholaiset). Vuonna 2030 arviolta 2,8 mrd ihmistä on riippuvaisia puusta polttoaineena (nyt n. 2 miljardia).
- **EU:n kulutus** on noin 10 % koko maailman osuudesta tarkasteltaessa kokonaisloppukulutuksen aiheuttamaa metsäkatoa. EU:hun tuodaan useita tuotteita, kuten **palmuöljyä, lihaa, soijaa, kaakaota, maissia, puuta ja kumia**, myös jalostettuina tuotteina tai palveluina.

Haasteista mahdollisuuksiin: EU globaalina tiennäyttäjänä

- **Yhtä ainoaa kaikille sopivaa ratkaisua ei ole**, kullekin maalle ja alueelle on löydettävä omat ratkaisunsa. EU ei voi yksinään kääntää suuntausta, vaan sen on oltava osa maailmanlaajuista liittoumaa. EU on jo solminut muiden maiden kanssa **kumppanuus**suhteita.
- **Metsäkatoa koskeva tiedonanto v. 2008**: Maapallon metsäkato pysäytetään v. 2030 mennessä ja trooppisten metsien bruttokato rajoitetaan puoleen v. 2020 mennessä.
- **FLEGT-toimintaohjelma** 2003, puutavara-asetus 2010 estämään laittoman puun tulo EU-markkinoille.
- EU:n **vapaakauppasopimuksissa** on kauppaa ja kestävää kehitystä koskevat luvut: ympäristönsuojelua, ilmastonmuutosta, biologista monimuotoisuutta ja metsiä koskevat sitovat määräykset.
- EU:n pitkän aikavälin visio **ilmastoneutraalista** taloudesta 2050 mennessä (”Puhdas maapallo kaikille”):
  - Maankäyttösektorin, ml. metsien luontaisen **nielun kasvattaminen** on ratkaisevan tärkeää ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta.
  - Uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käyttöä koskevassa direktiivissä annetaan sitovat **kestävyyskriteerit**, kohteena EU:ssa käytettyjen biopolttoaineiden aiheuttamat suorat vaikutukset maankäyttöön.
- **Kehityspolitiikka ja –yhteistyö** keskeinen tavoitteena köyhyyden poistaminen vihreään talouteen siirtyminen toimivien ekosysteemien kautta. Edistetään kestäviä maatalouden arvoketjuja metsäkadon pysäyttämiseksi ja ehkäisemiseksi ja sen suunnan kääntämiseksi.
- **Kuluttajien tietoisuuden** lisääminen, kannustaminen kestäviin ratkaisuihin.
- **Kestävä metsätalous, metsitys ja heikentyneiden metsien ennallistaminen** todettu tehokkaiksi toimiksi metsäkadon pysäyttämiseen. Metsät ja niiden tarjoamat ekosysteemipalvelut voivat vähentää alueellisten konfliktien riskiä ja maahanmuuttovirtoja sekä lisätä maataloustoiminnan tuottavuutta ja paikallisten yhteisöjen hyvinvointia.

Viisi toimenpidealuetta

Metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen vastaisten EU-toimien tehostamien

1. **Pienennetään EU:n kulutukseen liittyvää maankäytön jalanjälkeä** ja edistetään sellaisista toimitusketjuista peräisin olevien tuotteiden kulutusta, jotka eivät aiheuta metsäkatoa.
2. **Tehdään tuottajamaiden kanssa yhteistyötä**, jonka tavoitteena on vähentää metsiin kohdistuvia paineita ja varmistaa, ettei EU:n kehitysyhteistyö aiheuta metsäkatoa.
3. **Vahvistetaan kansainvälistä yhteistyötä**, jolla pysäytetään metsäkato ja metsien tilojen heikkeneminen ja edistetään metsien ennallistamista.
4. **Suunnataan rahoitusta uudelleen** kestävämmän maankäytön tukemiseen.
5. **Tuetaan** metsiä ja maataloushyödykkeiden tuotantoketjuja koskevien **tietojen saatavuutta ja laatua sekä tutkimusta ja innovointia**.

Poimintoja keskeisistä toimenpiteistä I

(EU:n toimenpiteet esitetty kattavasti liitteessä I)

- **Sidosryhmäfoorumin** perustaminen selvittämään toimia EU:n kulutuksen vähentämiseksi ja sellaisten tuotteiden kulutuksen edistämiseksi, joiden toimitusketjut eivät aiheuta metsäkatoa. Foorumin avulla on tarkoitus koota yhteen laaja joukko asiaankuuluvia sidosryhmiä.
- Komissio aikoo
  - edistää vahvempien **sertifiointijärjestelmien** edistämistä metsäkatoa aiheuttamattomille tuotteille ja **arvioida mahdollisia kysyntäpuoleen liittyviä lainsäädäntötoimia ja muita kannustimia**.
  - **tehdä tiivistä yhteistyötä kumppanimaiden kanssa** auttaakseen niitä vähentämään metsiin kohdistuvia paineita. Lisäksi se aikoo varmistaa, että EU:n toimilla ei edistetä metsäkatoa ja metsien tilan heikkenemistä.
  - **toimia kv. foorumien**, kuten FAOn, YK:n, G7- ja G20-ryhmien, WTO:n ja OECD:n, **kautta** ja lujittaa yhteistyötä.
  - varmistaa, että EU:n **kauppasopimukset** myötävaikuttavat maailmanlaajuisten toimitusketjujen vastuulliseen ja kestävään hallinnointiin, ja edistää sellaisten maatalous- ja metsäpohjaisten tuotteiden kauppaa, jotka eivät aiheuta metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä.
  - kehittää **pienviljelijöille** suunnattuja **kannustinjärjestelmiä**, joiden tavoitteena on ylläpitää ja tehostaa ekosysteemipalveluita ja edistää kestävän maatalouden ja metsänhoidon omaksumista.

Poimintoja keskeisistä toimenpiteistä II

- Komissio aikoo ehdottaa metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen **EU-seurantakeskuksen** (observatorio) perustamista. Tavoitteena parantaa metsiä ja toimitusketjuja koskevan tiedon saatavuutta ja laatua sekä valvoa ja mitata muutoksia mm. maailman metsäpeitteessä.
- Olemassa olevien järjestelmien kuten Copernicus-satelliittijärjestelmän tehokkaampi hyödyntäminen.
- Komissio aikoo keskittyä **julkisen ja yksityisen rahoituksen suuntaamiseen uudelleen** tavoitteena kannustaa kestävää metsänhoitoa ja kestävien metsäpohjaisten arvoketjujen luomista.
- Yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa komissio aikoo arvioida järjestelmiä, joiden avulla voidaan **edistää metsien vihreää rahoitusta investointeihin**.
- Myös jäsenmaiden hallinnolle, yrityksille ja kansalaisyhteiskunnalle on ehdotettu toimenpiteitä (Liite II)

Suomen kanta tiedonannon käsittelyyn
(e-kirje ja perusmuistio MMM2019-00349, 9.9.2019)

- Suomi on huolissaan maailmanlaajuisesta metsäkadosta sekä metsien tilan heikkenemisen vaikutuksista. Suomi on sitoutunut maailmanlaajuisen metsäkadon ehkäisyyn ja metsien kestävään hoitoon ja käyttöön, eli kestävään metsätalouteen, sekä metsien suojeluun. Suomi korostaa, että tiedonannossa esitetyt tavoitteet ovat yhdenmukaisia muun muassa Agenda 2030 kestävän kehityksen tavoitteiden sekä ilmastonmuutoksen hillintää ja luonnon monimuotoisuuden turvaamista koskevien tavoitteiden kanssa.
- Suomi yhtyy tiedonannossa esitettyyn näkemykseen siitä, että edellä mainittujen tavoitteiden saavuttaminen vaatii kokonaisvaltaista tarkastelua sekä lisätoimia.

Suomen kanta tiedonannon käsittelyyn II
(e-kirje ja perusmuistio MMM2019-00349, 9.9.2019)

- Suomi pitää tiedonannossa esitettyjä toimenpidealueita tarkoituksenmukaisina. Esitettyjen toimenpiteiden osalta tarvitaan vielä jatkotarkasteluita, joissa arvioidaan muun muassa eri toimintamahdollisuuksien ja toimien vaikuttavuutta, EU:n ja jäsenmaiden roolia toimeenpanossa, monenkeskiseen YK-yhteistyöhön pohjautuvaa toimintaa sekä kehitysmaiden metsäkadosta aiheutuvien päästöjen hillitsemiseen tähtäävää REDD+ -toimintaa. Lisäksi pidetään tarpeellisena tarkastella tiedonannon toimenpiteiden johdonmukaisuutta suhteessa muihin EU:n metsiin ja maataloustuotteiden tuotannon laillisuuteen ja kestävyyteen kohdistuviin politiikkoihin. Suomen näkemyksen mukaan tiedonanto täydentää EU:n metsästrategian toimia kansainvälisen toimintaympäristön osalta.
- Suomi yhtyy tiedonannossa esitettyyn näkemykseen metsien tilan heikkenemisen todentamisen vaikeudesta sekä tieteellisen tiedon lisäämisen ja uusimman teknologian hyödyntämisen tarpeellisuudesta. Suomi korostaa huomion kiinnittämistä ja rahoituksen suuntaamista erityisesti metsien kestävän hoidon ja käytön mukaan lukien suojelun, peltometsäviljelyn, ennallistamisen sekä puuttomien alueiden metsittämisen lisäämiseen. Suomi korostaa hyvää hallintoa mukaan lukien selkeät maanomistussuhteet, laaja-alaista eri sidosryhmien osallistumista sekä alkuperäiskansojen ja paikallisyhteisöjen oikeuksiin ja sukupuolten tasa-arvoon liittyvien näkökulmien liittymäkohtia asian käsittelyyn ja toimeenpanoon.

Jatkotoimet

- Suomen tavoitteena on laatia puheenjohtajakaudellaan neuvoston päätelmät tiedonannossa kuvattujen toimenpiteiden tehokkaan toimeenpanon turvaamiseksi.
- Neuvoston päätelmien avulla on mahdollista tukea ja ohjata tiedonannossa esitettyjen toimenpiteiden toimeenpanoa
- Päätelmien käsittelystä vastaa neuvoston metsätaloustyöryhmä. Lisäksi tiedonanto esitellään myös muissa asiantuntijaryhmissä (mm. maatalous, kehitysyhteistyö, ympäristö).
  - Metsätyöryhmän kokoukset ovat tämän asiakohdan osalta avoimia muiden työryhmien edustajille.
- Käsittely maatalousneuvostossa 14.-15.10. (sekä ympäristöneuvostossa 4.10. tiedotusasiakohtana)

Kiitos!

Maa- ja metsätalousministeriö